

Anna Mróz
Miljö- och hälsoskyddsinspektör
Telefon 08-508 28 182
anna.mroz@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

STOCKHOLMS HAMN AB:S ANSÖKAN OM TILLSTÅND TILL HAMN- OCH VATTENVERKSAMHET I VÄRTAHAMNEN-FRIHAMNEN

Remiss från miljödomstolen, mål M 2807-07

Förslag till beslut

- 1 Godkänna förvaltningens yttrande som svar på remissen.
- 2 Översända beslutet i 15 exemplar till miljödomstolen.

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Miljödomstolen har översänt Hamnens kompletteringar avseende Stockholms Hamn AB:s tillståndsansökan för hamn- och vattenverksamhet i Värtahamnen-Frihamnen på remiss till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Nämnden har fått möjlighet att yttra sig över remissen senast till och med den 21 september 2009.

I Hamnens kompletteringar till miljödomstolen saknas det en beskrivning av hur den ekvivalenta ljudnivån från hamnverksamheten beräknats - som en medelnivå under *hela* dag-, kvälls- respektive nattperioder eller som en medelnivå under en *del av* en period. Eftersom det är en grundläggande fråga som behöver belysas för att domstolen ska kunna ta ställning till om föreslagna bullervillkor kan innehållas eller inte, har förvaltningen bett Hamnen ge ett underhandssvar på den frågan.

Enligt Hamnen avser deras beräkningar av ekvivalent ljudnivå den tid som fartygen ligger vid kaj. Förvaltningens tidigare förslag till bullervillkor har istället utgått från att den ekvivalenta ljudnivån för hamnverksamheten beräknas som ett medelvärde för *hela* dag-, kvälls- respektive nattperioder. Med förvaltningens utgångspunkt för beräkning av ekvivalenta ljudnivåer bör i vart fall Naturvårdsverkets riktvärde för externt industribuller för nattperioden kunna innehållas. Även under dagtid finns det luckor mellan fartygens anlop till Värtahamnen respektive Frihamnen som bör kunna bidra till att den ekvivalenta ljudnivån under dagperioden blir något lägre än vad Hamnen angett i sina kompletteringar.

Förvaltningen anser vidare att det är angeläget att Hamnen vidtar de skyddsåtgärder som ger tillräcklig bullerdämpning under anläggningsskedet. Eventuella merkostnader för att vidta skyddsåtgärder i samband med spontning bör ställas mot det faktum att 430 boende inom Värtan samt 1790 boende på Lidingö beräknas bli utsatta för ljudnivåer som överskrider Naturvårdsverkets riktvärde för byggbuller under dagtid.

Förvaltningen anser även att grävuddring torde vara den mest fördelaktiga muddringsmetoden ur miljösynpunkt som bör väljas framför sugmuddring såvida det inte är tekniskt eller ekonomiskt orimligt. Detta inte minst med hänsyn till att Lilla Värtan är en vattenförekomst enligt EU:s ramdirektiv för vatten som ska uppnå ”en god vattenstatus”.

Bakgrund

Efter att huvudförhandling hållits gällande Stockholms Hamn AB:s (Hamnens) ansökan om tillstånd för hamn- och vattenverksamhet i Värtahamnen-Frihamnen har miljödomstolen förelagt Hamnen att inkomma med ytterligare kompletteringar av sin ansökan. Miljödomstolen har översänt Hamnens kompletteringar på remiss till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Nämnden har fått möjlighet att yttra sig över remissen senast till och med den 21 september 2009.

Domstolens föreläggande kan läsas i sin helhet i bilaga 1.

Förvaltningens synpunkter

Nedan lämnas synpunkter på de delar i miljödomstolens remiss som förvaltningen haft synpunkter på.

Variationer av buller från verksamheten

Miljödomstolen har i sin begäran om kompletteringar bett Hamnen att redogöra för hur bullret varierar från hamnverksamheten samt från väg- och spårtrafiken till och från hamnen. Redogörelsen ska avse variationerna under veckans olika dagar samt under dygnets olika delar.

Enligt Hamnens svar till domstolen (bilaga 2 i föreliggande tjänsteutlåtande) fördelas hamnverksamheten lika under samtliga veckodagar och bedrivs under hela dygnet men till övervägande del under dagtid.

Fartygstrafiken fördelar sig för närvarande på följande sätt under dygnet:

- Värtahamnen, fartygen ankommer från kl. 06.00 och avgår efter kl. 19.30.
- Frihamnen, fartygen ankommer från kl. 10.00 och avgår efter kl. 17.45.

Skillnaden i bullernivåer beror främst på vilket fartyg som angör/lämnar kaj samt på liggtiden för fartygen. Vid fullt utnyttjande av hamnen varierar den ekvivalenta ljudnivån under dygnet.

För att visa hur olika riktvärden skulle komma att innehållas alternativt överskridas med avseende på ljudnivåer och tider på dygnet har Hamnen även jämfört miljöförvaltningens tidigare förslag till prøvotidsvillkor för buller med Hamnens förslag till bullervillkor. Jämförelsen har gjorts för de mest bullerutsatta fastigheterna som ligger mitt för Värtahamnen respektive Frihamnen (tabell 1 till 3 i bilaga 2).

Enligt Hamnen skulle förvaltningens förslag till bullervillkor medföra att nattriktvärdet (45 dBA ekvivalent ljudnivå mellan kl 22-07) skulle överskridas på sjunde våningsplanet på de studerade adresserna. Om riktvärdena för nyetablerad industri tillämpades istället (förvaltningen har föreslagit att Hamnen under en prøvotid ska utreda om de kan nå ned till nivåer för nyetablerad industri) anger Hamnen att även riktvärdet för helger (45 dBA ekvivalent ljudnivå) skulle komma att överskridas på sjunde våningen.

Med Hamnens förslag till bullervillkor skulle samtliga riktvärden innehållas.

Vad som inte framgår av Hamnens svar till miljödomstolen är hur man har beräknat den ekvivalenta ljudnivån - som en medelnivå under *hela* dag-, kvälls- respektive nattperioder eller en medelnivå under en *del av* en period. Enligt Hamnens underhandsbesked till förvaltningen (bilaga 3) avser Hamnens beräkningar av ekvivalent ljudnivå den tid som fartygen ligger vid kaj.

Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd avser riktvärdena för externt industribuller (SNV RR 1978:5 rev. 1983) verksamhet som pågår under hela dag-, kvälls- respektive

nattperioder. I de fall verksamhet endast pågår del av en period anser verket att den ekvivalenta ljudnivån bör beräknas för den tid under vilken verksamheten pågår.

Eftersom hamnverksamheten vid Värtahamnen-Frihamnen är en kontinuerlig verksamhet som bedrivs under hela dygnet, har förvaltningens förslag till bullervillkor utgått från att den ekvivalenta ljudnivån för hamnverksamheten beräknas som ett medelvärde för *hela* dag-, kvälls- respektive nattperioder. Med en sådan utgångspunkten för beräkning av ekvivalenta ljudnivåer bör i vart fall Naturvårdsverkets riktvärde för externt industribuller för nattperioden kunna innehållas. Om ljudnivån beräknas som ett medelvärde för hela nattperioden bör varken ljud från trucktransporter, som kan förekomma nattetid, eller från fartyget Silja Europa (som angör Värtahamnen under nattperiodens sista timme, d.v.s. mellan kl 06-07) kunna bidra till att den ekvivalenta ljudnivån överskrider Naturvårdsverkets nattriktvärde.

Även under dagtid finns det luckor mellan fartygens anlop till Värtahamnen respektive Frihamnen som bör kunna bidra till att den ekvivalenta ljudnivån under dagperioden (mellan kl 07-18) blir något lägre än vad som angetts i tabell 1-3 i Hamnens kompletteringar.

Skyddsåtgärder för att förebygga olägenheter från buller

Hamnen har även fått utreda möjligheten att ytterligare förebygga olägenheter av buller från vattenverksamheten och hamnverksamheten. I sitt svar till miljödomstolen anger Hamnen bl.a. att det finns alternativ till spontvibrering på marknaden som t.ex. utgörs av en hydraulisk press. Metoden, som bygger på att sponten pressas ner, skulle minska ljudnivån med > 10 dBA i förhållande till traditionell spontvibrering. Merkostnaden för en sådan utrustning, som skulle bidra till att krav avseende ljudnivån utomhus skulle innehållas, är ca 3 Mkr.

Containrar som staplas på varandra till en höjd om ca 10 meter är en annan, och sannolikt billigare, bullerdämpande åtgärd som nämns som en möjlig åtgärd i samband med spontning.

För att det ska vara möjligt att jämföra effekten av dessa två skyddsåtgärder har förvaltningen bett Hamnen att redovisa vilken ljuddämpning som skulle kunna uppnås med en containerskärm. Enligt Hamnen är en sådan åtgärd helt beroende av hur nära containrar kan ställas den bullrande verksamheten. Om dessa kan travas intill (<5 m) kan man räkna med att skärmeffekten uppgår till 20-25 dBA. Är avståndet större minskar skärmeffekten för samma containerhöjd. Hamnen anger vidare att det i nuläget är ytterst osäkert p.g.a. utrymme, arbete i vatten m.m. om denna åtgärd är möjlig.

Förvaltningen anser att det är angeläget att Hamnen vidtar de skyddsåtgärder som ger tillräcklig bullerdämpning under anläggningsskedet. Som Hamnen har visat finns det flera åtgärder som är tillämpliga. Förvaltningen förordar den mest kostnadseffektiva skyddsåtgärden förutsatt att den är tekniskt möjlig att vidta. I de fall det inte är möjligt att

använda containerskärmar anser förvaltningen att spontning med hydraulisk press är en åtgärd som är miljömässigt motiverad att vidta. Förvaltningen anser inte att merkostnaden (3 Mkr) för spontning med hydraulisk press är orimlig mot bakgrund av att 430 boende inom Värtan samt 1790 boende på Lidingö beräknas bli utsatta för byggbuller från spontvibrering som överskrider 60 dBA (Naturvårdsverkets riktvärde för byggbuller under dagtid, NFS 2004:15).

Avvattning av sediment

Vad gäller Hamnens redogörelse av mängden föroreningar i avvattningsvattnet vid avvattning av sediment från Värtahamnen-Frihamnen har man gjort en översiktlig beräkning för två alternativa metoder, grävuddring och suguddring. Tillskottet av föroreningar till Lilla Värtan vid suguddring beräknas motsvara den totala årliga tillförseln via dagvatten i Värtahamnen-Frihamnen. Vid grävuddring kan mängden föroreningar minska till en tiondel av dagvattnets årliga bidrag.

Mot bakgrund av ovanstående kan förvaltningen konstatera att grävuddring torde vara den mest fördelaktiga muddringsmetoden ur miljösynpunkt som bör väljas framför suguddring såvida det inte är tekniskt eller ekonomiskt orimligt. Detta inte minst med hänsyn till att Lilla Värtan är en vattenförekomst enligt EU:s ramdirektiv för vatten som ska uppnå ”en god vattenstatus”. (Lilla Värtans nuvarande ekologiska status bedöms vara ”otillfredställande” vilket främst beror på lokal påverkan.)

För att uppnå en god vattenstatus betonas det i EU:s vattendirektiv att det är viktigt med en aktiv medverkan från både olika aktörer och allmänheten.

Övrigt

Förvaltningen har i övrigt inget mer att tillägga utöver det som redan sagts i tidigare yttranden.

Slut

Bilagor

- Bilaga 1 Miljödömsstolens föreläggande, 2009-03-06
- Bilaga 2 Utdrag ur Hamnens bemötande av dömsstolens kompletteringsföreläggande gällande buller.
- Bilaga 3 Hamnens svar på förvaltningens frågor gällande buller, 2009-08-17.